

واسطه‌گری انگیزش پیشرفت در رابطه بین هویت ورزشی با عملکرد ورزشی نوجوانان ورزشکار Mediation of achievement motivation in the relationship between sports identity and athletic performance of adolescent athletes

Fatemeh Kashirnokandeh, MSc

Morteza Homayounnia-Firouzjah, PhD ✉

Alireza Homayouni, PhD

فاطمه کشیرنوکنده^۱

مرتضی همایون‌نیا فیروزجاه^۲

علیرضا همایونی^۱

Abstract

The aim of this study was to mediate the role of achievement motivation in the relationship between sports identity and athletic performance of adolescent athletes. The research was a descriptive correlational study based on structural equation modeling. The statistical population of the present study included all male adolescents aged 15 to 18 years in Gorgan and 220 adolescent athletes were selected as sample. Data collection tools included three questionnaires (Charbonneau's sports performance questionnaire, Bahargava's achievement motivation questionnaire, and Brower's sports identity scale questionnaire) to examine research variables. Findings showed that there is a significant positive relationship between sports identity and achievement motivation with sports performance and the research model was confirmed in general 41% of sports performance can be explained by sports identity and achievement motivation. Also, the variables of sports identity and achievement motivation have a significant direct effect on sports performance. The results of this study emphasize the need for the role of identity and motivation and ultimately sports performance in athletes.

Keywords: Athletic Identity, Athletic Performance, Progressive Motivation, adolescent

چکیده

این پژوهش با هدف نقش واسطه‌ای انگیزش پیشرفت در رابطه بین هویت ورزشی با عملکرد ورزشی نوجوانان ورزشکار انجام شد. پژوهش توصیفی از نوع همبستگی مبتنی بر روش مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمامی نوجوانان پسر ۱۵ تا ۱۸ سال شهرستان گرگان بودند و تعداد ۲۲۰ ورزشکار نوجوان به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزارهای گردآوری داده‌ها شامل سه پرسشنامه (پرسشنامه عملکرد ورزشی چاربنو، پرسشنامه انگیزش پیشرفت باهارگاوا و پرسشنامه هویت ورزشی برو) برای بررسی متغیرهای پژوهش بود. یافته‌ها نشان داد روابط مثبت معناداری بین هویت ورزشی و انگیزش پیشرفت با عملکرد ورزشی وجود دارد و مدل پژوهش تأیید شد. به طور کلی ۴۱ درصد از عملکرد ورزشی توسط هویت ورزشی و انگیزش پیشرفت قابل تبیین است. همچنین متغیرهای هویت ورزشی و انگیزش پیشرفت بر عملکرد ورزشی اثر مستقیم معنادار دارند. نتایج این پژوهش بر ضرورت نقش هویت و بر انگیزش و در نهایت عملکرد ورزشی در ورزشکاران تأکید می‌نماید.

واژه‌های کلیدی: هویت ورزشی، عملکرد ورزشی، انگیزش پیشرفت، نوجوانان ورزشکار

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۳/۱۲ تصویب نهایی: ۱۴۰۱/۶/۱۸

۱. گروه روانشناسی، واحد بندر گز، دانشگاه آزاد اسلامی، بندر گز، ایران.

۲. گروه آموزش تربیت بدنی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

● مقدمه

ورزش به‌عنوان یکی از مظاهر فردی و اجتماعی، ضمن حفظ و بقای سلامت روحی و جسمی آحاد جامعه، جهت ایفای صحیح نقش‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی حائز اهمیت است (برون و همکاران، ۲۰۲۱). آن وسیله‌ای مؤثر برای پرورش قوای فکری، جسمی و اخلاقی افراد بوده، عاملی برای جلوگیری از کجروی‌های اجتماعی محسوب می‌شود و موجب می‌شود، افراد مکان مناسبی برای گذراندن اوقات فراغت خود داشته باشند (مک کابی و همکاران، ۲۰۲۱؛ استامتیس و همکاران، ۲۰۲۱). ورزشکاران از فعال‌ترین و سالم‌ترین افراد هر جامعه هستند که احتمال موفقیت، پیشرفت و ثبات جامعه خویش را بالا می‌برند (فاستر و هامل، ۲۰۱۷). مربیان همواره به دنبال یافتن راهی برای بهینه کردن عملکرد ورزشکاران خود بوده‌اند و در گذشته مربیان به توانایی‌های جسمی ورزشکاران توجه می‌کردند و آن را تنها عامل مؤثر بر اجرای بهینه آنها قلمداد می‌کردند (ریزوندی و همکاران، ۲۰۱۹).

یکی از انواع انگیزه در محیط ورزش، انگیزش پیشرفت است که شامل تمایل به تلاش برای موفقیت و پافشاری در رویارویی با شکست و تجربه غرور در موفقیت است (پارکر و همکاران، ۲۰۲۱)؛ لاجمناً و همکاران (۲۰۱۸) دریافت نمودند که انگیزش پیشرفت ساتقی برای پیشی گرفتن بر دیگران، دستیابی به پیشرفت با توجه ملاک‌های مشخص و تلاش جهت کسب موفقیت است. وجود انگیزش پیشرفت در ورزشکاران عاملی مهم در دستاوردهای ورزشی آنها است (گوستافسون و همکاران، ۲۰۱۸). در نظریه پیشرفت اتکینسون عنوان می‌شود انگیزه درونی ورزشکار، محرکی برای کسب موفقیت است، بنابراین ورزشکارانی که انگیزه بالایی برای کسب موفقیت دارند، بدون نگرانی در مورد شکست احتمالی در صدد جستجوی شرایط پیشرفت مبارزه‌طلبانه هستند (کیگان و همکاران، ۲۰۱۱). انگیزش پیشرفت یکی از مهمترین مفاهیم کلیدی در حوزه روانشناسی و روانشناسی اجتماعی است به‌طوری که روانشناسان از آن به‌عنوان عامل نیرو دهنده، هدایت کننده و نگهدارنده رفتار یاد می‌کنند (کراتر و همکاران، ۲۰۱۶). انگیزه و انگیزش اغلب به‌صورت مترادف هم به کار می‌روند؛ با این حال می‌توان انگیزه را دقیق‌تر از انگیزش دانست. به این صورت که انگیزش را عامل کلی مولد رفتار ولی انگیزه را دلیل اختصاصی رفتار خاص به حساب آورد (وانگ و همکاران، ۲۰۲۰). انگیزش پیشرفت برای اولین بار و به‌صورت علمی تحت عنوان نیاز توسط مورای مطرح شد (رادک و همکاران، ۲۰۲۰). او برای انسان چندین نیاز را مطرح کرد که برخی زیستی و برخی روانی هستند. انگیزش پیشرفت یک نیاز اجتماعی است و عبارت از غلبه کردن بر موانع، رسیدن به استانداردهای عالی، رقابت با دیگران و پیشی گرفتن از آنها است (نئوبوم و همکاران، ۲۰۲۱).

هویت ورزشی برای شخصی که هویت خود را با نقش ورزشی شناسایی می‌کند همچون درجه‌ای از قدرت و انحصارگرایی تعریف شده است (لی، کانگ و کیم، ۲۰۱۷). افراد با هویت را بر مبنای عملکرد ورزشی قرار داده و تمایل به تقویت عزت «خود» بالای ورزشی، ارزش نفس از طریق هویت ورزشی قوی خود دارند (مارتین و همکاران، ۲۰۱۸). در نتیجه اکثر این افراد بر اساس مشارکت‌شان در ورزش، هویت خود را تقویت می‌کنند (چانگ و همکاران، ۲۰۱۸). بر طبق سنت، جامعه، مردان و ورزشکاران را بیشتر از زنان و افراد غیرورزشکار به ورزش ترغیب می‌کند. بنابراین جامعه، ورزش را به‌عنوان یک فعالیت مردانه به تصویر کشیده است و به شرکت مردان و ورزشکاران در ورزش بیشتر از زنان و افراد غیرورزشکار اهمیت می‌دهد (سیمن و همکاران، ۲۰۱۹). داشتن انگیزه برای انجام هر کاری توسط انسان لازم است و هیچ یک از فعالیت ارادی انسان‌ها بدون داشتن انگیزه رخ نمی‌دهد، از جمله این فعالیت‌ها، یادگیری است که شاه‌راه اصلی آن داشتن انگیزه است (مانوگلو و همکاران، ۲۰۲۰). در واقع، از راه انگیزه افراد برانگیخته می‌شوند تا فعالیت‌های خود را برای رسیدن به هدف‌ها و سطح مشخصی از تخصص، مهارت و موفقیت کامل کنند. رفتارهای افراد با انگیزه بالا، پر انرژی، هدفمند، جهت‌دار و با ثبات است. همچنین، افراد به‌ویژه ورزشکاران با انگیزه بالا خود را درگیر فعالیت‌های سخت و دشوار کرده و برای یادگیری در حد تسلط بسیار تلاش می‌کنند (اشمیت و همکاران، ۲۰۲۱). پاتل (۲۰۲۱) نشان دادند که هویت ورزشی با عملکرد ورزشی ورزشکاران رابطه معناداری دارد. وتون و همکاران (۲۰۲۱) نشان دادند که انگیزش پیشرفت و کمال‌گرایی ۴۸ درصد از تغییرات موفقیت و عملکرد ورزشی را تبیین می‌کند و همبستگی مثبت و معناداری بین انگیزش پیشرفت و عملکرد و موفقیت ورزشی به‌دست آوردند. لورنز و همکاران (۲۰۱۶) نشان دادند که سطح انگیزش ورزشکاران در کسب نتایج رضایت‌بخش تعیین‌کننده اساسی برای عملکرد ورزشی و میزان موفقیت آنان می‌باشد و بین این دو متغیر رابطه معناداری وجود دارد. گوستافسون و همکاران (۲۰۱۸) در

پژوهشی با عنوان عزت نفس بر پایه عملکرد و هویت ورزشکار در فرسودگی ورزشکار: رویکرد شخص محور، نشان دادند که هویت ورزشی می‌تواند عزت نفس و کیفیت عملکرد ورزشی و کاهش سطح فرسودگی و بی‌انگیزگی را در ورزشکاران تحت تأثیر قرار دهد. شهان، هرینگ و کمپل (۲۰۱۸) نشان دادند که بین سلامت روان و انگیزه در دانشجویان ورزشکار با میزان موفقیت و عملکرد ورزشی آنان رابطه معناداری وجود دارد. گوکس و همکاران (۲۰۱۷) نیز نشان دادند که سطح شخصیت و صفات مرتبط به آن تعیین‌کننده مهمی برای هویت ورزشی است که می‌تواند بر سطح عملکرد ورزشی تأثیر بسزایی بگذارد. همچنین کول و همکاران (۲۰۱۷) نشان دادند که عملکرد مناسب نظام شناختی گسترش دهنده انگیزش پیشرفت و عملکرد ورزشی مناسب خواهد بود. کیم و همکاران (۲۰۱۷) هم نشان دادند که بین استرس در کسب موفقیت، فرسودگی ورزشی، هویت ورزشی و رضایت و عملکرد ورزشکار در دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد. گائو و همکاران (۲۰۲۱) نشان دادند که عملکرد مناسب ورزشی تابع بسیار مهمی از انگیزشی است که ورزشکاران از بازخورد مربیان و دیگران دریافت می‌نمایند و بین این دو متغیر رابطه معناداری وجود دارد.

بنابراین، با توجه به پژوهش‌های انجام گرفته و نقش انگیزه و هویت ورزشی در عملکرد ورزشی و از آنجایی که این متغیرهای روانشناختی به عنوان یک عامل عمده بازدارنده در پیشرفت و عملکرد هستند، ضرورت بررسی اثربخشی در افزایش انگیزش و عملکرد به چشم می‌خورد. لذا، با عنایت به فقدان پژوهش در این زمینه در سطح کشور، پژوهش حاضر در صدد پاسخگویی به این مسئله است که آیا هویت ورزشی با میانجی‌گری انگیزش پیشرفت بر عملکرد ورزشی نوجوانان ورزشکار اثرگذار است؟

• روش

روش این پژوهش با توجه به هدف آن از نوع پژوهش‌های کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها به صورت مقطعی و تحلیل آنها به روش توصیفی و از نوع پژوهش‌های همبستگی مبتنی بر روش مدل‌یابی معادلات ساختاری (SEM) بود. جامعه آماری پژوهش حاضر را تمامی نوجوانان پسر ۱۵ تا ۱۸ سال شهرستان گرگان تشکیل دادند. برای سازگاری با الگوی معادلات ساختاری تعداد نمونه باید حداقل ۲۰ برابر متغیرهای مشاهده شده باشد (استیونس، ۱۹۹۴، به نقل از هومن، ۱۳۹۳). در این پژوهش برای تعیین حجم نمونه با توجه به تعداد متغیرهای مشاهده شده (۶ متغیر مشاهده شده) و تخصیص ضریب ۳۰ برای هر متغیر و با احتساب ۲۰ درصد احتمال وجود پرسشنامه‌های ناقص ۲۲۰ ورزشکار به عنوان حجم نمونه به روش هدف‌مند انتخاب شدند.

• ابزارها

الف. پرسشنامه عملکرد ورزشی چارونیو (Charbonio Sports Performance Questionnaire): این پرسشنامه در سال (۲۰۰۱)، توسط چارونیو و همکاران ساخته شد. پرسشنامه ۵ ماده در طیف لیکرت دارد و برای ارزیابی عملکرد ورزشکاران طراحی شده است و توسط مربی مربوطه هر ورزشکار تکمیل می‌شود. نمرات به دست آمده از پنج ماده، نمرات نهایی عملکرد ورزشکار را نشان می‌دهد. این ماده‌ها در مقیاس ۱ (بسیار ضعیف) تا ۵ (بسیار عالی) طراحی شده است (چارونیو، ارلینگ و کیلوی، ۲۰۰۱). نمرات به دست آمده از ۵ ماده با یکدیگر جمع می‌شوند و نمره نهایی عملکرد ورزشکار به دست می‌آید، در دامنه ۵ تا ۲۵ است، روایی و اعتبار ابزار توسط سازندگان تأیید و اعتبار برابر با ۰/۷۱ به دست آمده است، نوش‌آبادی و همکاران (۲۰۱۵)، روایی ابزار را تأیید و اعتبار را برابر با ۰/۷۳ به دست آوردند. در پژوهش حاضر نیز اعتبار به دو روش آلفای کرونباخ و تصنیف برابر با ۰/۶۹ و ۰/۷۰ به دست آمده است.

ب. پرسشنامه انگیزش پیشرفت باهارگاوا (Bahargava Achievement Motivation Questionnaire): ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه انگیزش پیشرفت مبتنی بر روش تکمیل جمله‌ها بوده است. این پرسشنامه مرکب از ۵۰ جمله ناقص است که باید توسط آزمودنی با گذاشتن علامت بر هر یک از سه پاسخ انتخابی که در برابر شماره سؤال در پاسخنامه آمده تکمیل شود. شیوه نمره‌گذاری این پرسشنامه بسیار ساده و با کمک یک کلید صورت می‌گیرد. هر سوال که انگیزش پیشرفت (نیاز به پیشرفت) را نشان دهد نمره ۱ می‌گیرد. باهارگاوا این پرسشنامه را در سال ۱۹۹۴ ساخت. فرنوش و همکاران (۲۰۱۳) اعتبار این پرسشنامه را با روش بازآزمایی به فاصله یک ماه با بررسی پاسخ‌ها برای اندازه‌گیری جنبه‌های موردنظر شاخص اعتبار ۰/۷۸ گزارش دادند.

ج. پرسشنامه هویت ورزشی برور (Brewer Athletic Identity Questionnaire): پرسشنامه هویت ورزشی در سال ۱۹۹۳

توسط برور و همکاران به منظور سنجش هویت ورزشی ورزشکاران ساخته شده است. این پرسشنامه یک ابزار خودگزارشی ۱۰ ماده‌ای است که آزمودنی باید در یک مقیاس لیکرت ۷ درجه‌ای میزان موافقت یا مخالفت خود با هر یک از ماده‌های آن را مشخص سازد. ضریب آلفای کرونباخ زیرمقیاس‌های پرسشنامه هویت ورزشی بدین شرح گزارش شده است، زیرمقیاس هویت فردی (۳ و ۷) برابر ۰/۷۶، زیرمقیاس هویت اجتماعی (۱ و ۲) برابر ۰/۶۲، زیرمقیاس انحصاری بودن (۴، ۵، ۹) برابر ۰/۷۸، زیرمقیاس عدم آسیب‌پذیری عاطفی (۸ و ۱۰) برابر ۰/۶۱، ضریب آلفای کلی پرسشنامه هویت ورزشی برابر ۰/۸۳، اعتبار بازآزمایی پرسشنامه هویت ورزشی نیز $r=0/89$ بود. در ایران روایی سازه و محتوا تأیید شد. اعتبار به روش آلفای کرونباخ توسط کشاورز و همکاران (۲۰۱۴) ۰/۸۹ بدست آمد.

• روش اجرا

در حیطه میدانی پس از دریافت مجوزهای سازمانی از دانشگاه و اداره ورزش و جوانان استان گلستان، انتخاب ابزارها و مراجعه در بازه زمانی صبح و انتخاب آزمودنی‌ها به صورت فردی حیطه میدانی انجام شد. ابتدا توضیحات مقدماتی به آزمودنی‌ها در خصوص نوع و نحوه تکمیل پرسشنامه‌ها و هدف از انجام این پژوهش داده شد و پس از کسب رضایت آگاهانه و اطمینان از حفظ رازداری، مطالب اشاره شده در ابزارها، پرسشنامه‌ها تحویل ورزشکاران شد و پس از جمع‌آوری داده‌های تکمیلی از ابزارها به بررسی روابط بین متغیرها پرداخته شد.

برای تحلیل داده‌ها در آمار توصیفی به بررسی میانگین و انحراف استاندارد متغیرها پرداخته شد و در آمار استنباطی تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از مدل‌یابی معادلات رگرسیونی ساختاری استفاده شد. مدل‌یابی یک رویکرد جامع برای آزمون فرضیه‌هایی درباره روابط متغیرهای مشاهده شده و مکنون است که گاه تحلیل ساختاری کواریانس یا مدل‌یابی علی نامیده شده است (هومن، ۱۳۹۳). برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS ۱۸، Amos ۲۳ استفاده شد.

• یافته‌ها

جدول ۱ داده‌های توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار، داده‌های حاصل از متغیر عملکرد ورزشی، انگیزش پیشرفت و خرده مقیاس‌های هویت ورزشی را نشان می‌دهد.

با توجه به جدول ۲، مسیرهای مستقیم توسط متغیرهای هویت ورزشی و انگیزش پیشرفت بر عملکرد ورزشی اثر مستقیم دارا است. همچنین نتایج نشان می‌دهد، مقادیر بتا در این دو مسیر به ترتیب برابر با ۰/۲۶۷، و ۰/۲۹۱ است و مقادیر واریانس مشترک (R^2) نیز به ترتیب برابر با ۰/۱۸۴ و ۰/۱۵۹ است.

جدول ۱. آمارهای توصیفی خرده آزمون متغیرهای عملکرد ورزشی، انگیزش پیشرفت و هویت ورزشی

متغیر	حداقل آماره	حداکثر آماره	میانگین آماره	انحراف معیار آماره
هویت فردی	۴	۱۳	۸/۷۷	۲/۱۴۹
هویت اجتماعی	۳	۹	۵/۷۹	۱/۴۲۲
انحصاری بودن	۳	۱۷	۱۱/۰۴	۳/۴۱۲
عدم آسیب‌پذیری عاطفی	۳	۱۰	۶/۱۵	۱/۷۹۱
هویت ورزشی	۱۴	۴۸	۳۱/۷۱	۷/۹۶۸
انگیزش پیشرفت	۱۱	۴۰	۲۳/۹۶	۶/۶۳۸
عملکرد ورزشی	۶	۲۵	۱۵/۵۰	۴/۸۱۹

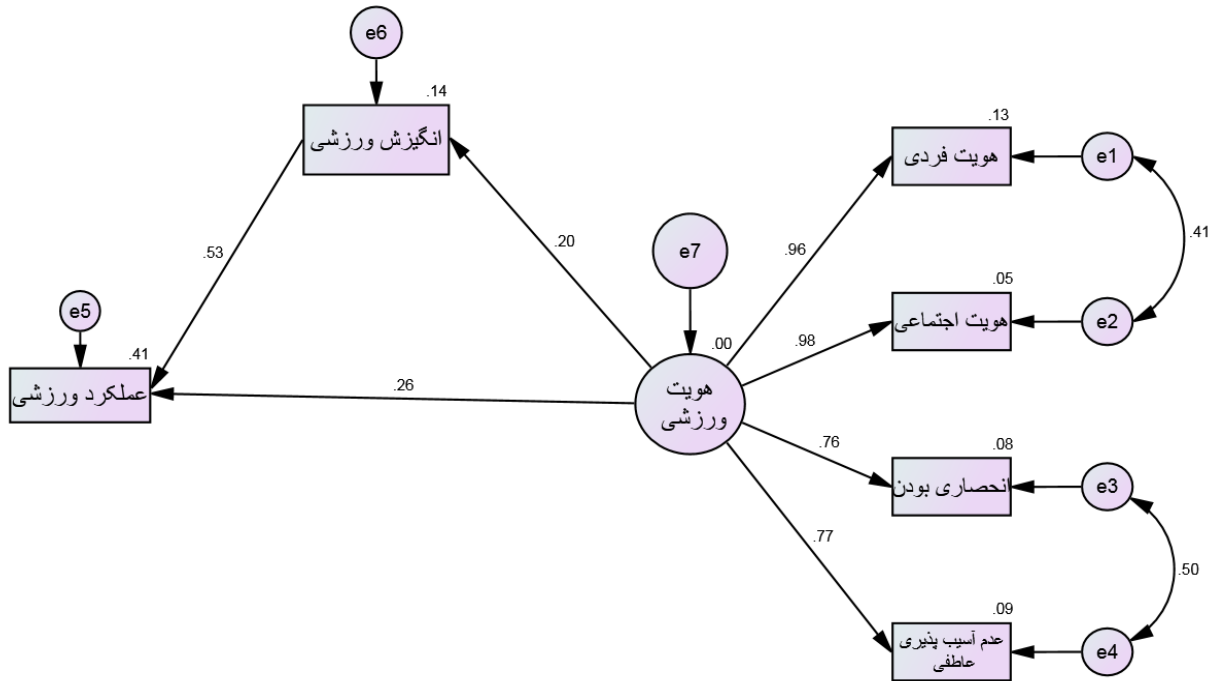
جدول ۲. برآورد مستقیم مدل به روش حداکثر درست نمایی (ML)

متغیر	b استاندارد نشده	B استاندارد شده	R^2
هویت ورزشی بر عملکرد ورزشی	۰/۶۹۱	۰/۲۶۷	۰/۱۸۴
انگیزش پیشرفت بر عملکرد ورزشی	۰/۵۴۷	۰/۲۹۱	۰/۱۵۹

با توجه به جدول ۳، همان‌گونه که مشاهده می‌گردد، هویت ورزشی بر عملکرد ورزشی با میانجی‌گری انگیزش ورزشی اثر غیرمستقیم معنادار دارند و می‌توان مدل ساختاری روابط بین متغیرهای آشکار و پنهان را رسم نمود.

جدول ۳. برآورد غیرمستقیم مدل با استفاده از روش تخمینی بوت استراب

متغیر	مقدار	حد پایین	حد بالا	معناداری
هویت ورزشی بر عملکرد ورزشی با میانجی‌گری انگیزش ورزشی پیشرفت	۰/۴۱۱	۰/۳۵۶	۰/۴۹۸	۰/۰۰۰۱

شکل ۱: مدل نهایی آزمون شده به همراه آماره‌های پیش بینی استاندارد شده

به طور کلی دو متغیر توان پیش‌بینی ($R^2=0/41$) از متغیر عملکرد ورزشی را دارا است، که ۴۱ درصد از این متغیر درون‌زا توسط این متغیرها قابل تبیین است و ۵۹ درصد از عملکرد ورزشی توسط دیگر متغیرهای خارج از پژوهش تبیین می‌گردد.

● بحث

با توجه به نتایج به‌دست آمده، هویت ورزشی بر عملکرد ورزشی نوجوانان اثر مستقیم دارد. این نتایج با یافته‌های (اشمیت و همکاران، ۲۰۲۱)، پاتل (۲۰۲۱)، گوستافسون و همکاران (۲۰۱۸)، گوکس و همکاران (۲۰۱۷)، لی، کانگ و کیم (۲۰۱۷) از جهت روابط بین هویت ورزشی با عملکرد ورزشی همسو است. یکی از محورها و مباحث مهمی که در سطح تحلیل خرد اجتماعی توسط پیروان مکتب کنش متقابل نمادین و نیز روانشناسان مورد توجه قرار گرفته است، مفهوم هویت اجتماعی است. طبق آنچه که مطرح گردید، مفهوم هویت در کنش متقابل نمادین اشاره به ماهیت روندی "خود" و هویت و توسعه آن از طریق کار و ارتباط متقابل بین کنشگر اجتماعی و دیگران در یک پروسه در حال جریان دینامیک و بین فاعلی دارد (گوکس و همکاران، ۲۰۱۷). در واقع مفاهیم خود و هویت به‌عنوان مفاهیمی مجاور هم فرض شده‌اند به‌نحوی که خود به‌عنوان احساس انعکاسی هر فرد از هویت ویژه‌اش که از طریق تشابهات و تفاوت‌هایش با دیگران مشخص می‌شود، تعریف شده است. بررسی ادبیات موضوع نشان می‌دهد که در خصوص ارتباط بین فعالیت ورزشی و هویت، مطالعات بسیاری صورت گرفته و به‌طور عمده رابطه معناداری بین ورزش با متغیرهایی چون عزت نفس، تفاوت‌های جنسیتی و ویژگی‌های مردانه، خودمحوری - تکلیف‌محوری، هویت اخلاقی، بهداشت روانی - اجتماعی، رقابت‌جویی، سبک‌های هویتی (اطلاعات‌مدار، هنجاری، و سردرگم)، تمایزات قومی - نژادی و برخی متغیرهای دیگر مورد تأیید قرار گرفته است (گوستافسون و همکاران، ۲۰۱۸). نتایج حاصل از بررسی مفروضات نشان می‌دهد که به‌طور کلی هرگونه تغییری در حیطه عملکردی ورزشکاران در یک رابطه دو سویه مستقیماً هویت ایشان را دستخوش تغییرات می‌نماید. رابطه بین سطح عملکرد و هویت حاکی از آن است که به

میزانی که ورزشکاران حرفه‌ای‌تر می‌شوند و به سطوح عملکردی بالاتری نایل می‌شوند، بیشتر اقدام به هویت‌یابی خود بر اساس ارزش‌ها و فرهنگ اجتماعی حاکم می‌نمایند تا ویژگی‌ها و ارزش‌های فردی و انحصاری خودشان. به عبارت دیگر در سطوح بالاتر ورزشی، ما مواجه با میزان بیشتری از اجتماعی شدن هستیم تا سطوح پایین‌تر فعالیت ورزشی (چانگ و همکاران، ۲۰۱۸). به شکل منطقی تصور اینکه فردی به طور کامل فاقد هویت فردی باشد محال به نظر می‌رسد. ما همیشه نسبتی از هویت فردی را در کنار نسبتی از هویت اجتماعی توأمان دارا هستیم که به یقین با یکدیگر تفاوت دارند. نتایج بررسی نشان می‌دهد به میزانی که بر سطح عملکرد ورزشی افزوده می‌شود، ورزشکاران بیشتر می‌توانند بین دو بُعد از هویت‌شان هماهنگی برقرار کرده و از بروز تضاد و دوگانگی بین هویت فردی و اجتماعی خود جلوگیری نمایند. در رابطه با میزان اعتماد به نفس نیز نتیجه‌گیری مشابهی مبنی بر این که سطوح عملکردی بالاتر، برخوردار از اعتماد به نفس بیشتری هستند حاصل آمد که منشأ چنین اعتماد به نفس بالاتر می‌تواند مرتبط به موفقیت‌هایی باشد که در میادین مهمتر ورزشی به دست آمده‌اند. تحقیقات پیشین نشان می‌دهند که ورزشکاران در مقایسه با غیر ورزشکاران دارای حس رقابت‌جویی بیشتری هستند لورنز و همکاران (۲۰۱۶)، آنها به دلیل ماهیت فعالیتی که انجام می‌دهند درگیر مسابقات و رقابت‌هایی می‌شوند که جوهره اصلی آنها مبتنی بر رقابت است و این دلیلی است که این قبیل افراد ورزشکار دارای کاراکتری رقابتی‌تر می‌شوند. حال سوال اینجاست که آیا همه ورزشکاران به یک اندازه رقابت‌جو هستند؟ در کدام مرحله این حس کمتر یا بیشتر می‌شود؟ بررسی‌های تحقیق حاضر نشان می‌دهند افرادی که در سطح استانی موفق به خودنمایی و کسب موفقیت می‌شوند در مقایسه با دو گروه عملکردی بالاتر از خود از حس رقابت‌جویی کمتری برخوردارند. بنابراین حس رقابت‌جویی در بین ورزشکاران بسته به سطح عملکرد ورزشی ایشان نوسان می‌یابد.

انگیزش پیشرفت بر عملکرد ورزشی نوجوانان ورزشکار نیز اثر مستقیمی داشت. این نتایج با یافته‌های پارکر و همکاران، (۲۰۲۱)، لاجمن و همکاران (۲۰۱۸)، (وانگ و همکاران، ۲۰۲۰)، (نوبوم و همکاران، ۲۰۲۱) در جهت روابط بین انگیزش پیشرفت با عملکرد ورزشی همسو است. نیازی به تأکید بر نقش و اهمیت موضوع انگیزش در ورزش نیست. پیچیدگی این موضوع بر اکثر افراد آشکار است. افرادی که در مورد انگیزش صحبت کرده و یا مطالبی نوشته‌اند، به انگیزه‌های درونی و بیرونی نیز اشاره نموده‌اند. آنها می‌گویند "انگیزه‌های درونی از درون فرد سرچشمه می‌گیرند و منشأ انگیزه‌های بیرونی، محیط پیرامون فرد است". کسانی که محرک‌شان نیروی انگیزشی درونی است، از یک کشش درونی جهت رشد و کسب قابلیت‌ها و از خود سازمانی در راه رسیدن به یک هدف یا تحقق یک امر خارجی و یا نیل به موفقیت برخوردارند (ریزوندی و همکاران، ۲۰۱۹). آنها برای ارضا تمایل و احساس غرور درونی، ورزش می‌کنند. این تمایل آنها را به صرف بیشترین میزان تلاش و تکاپو، حتی در شرایط فقدان مشوقان، تماشاچیان و ارزشیابان یا تحلیل‌گران ورزشی وا می‌دارد. انگیزش خارجی یا بیرونی همانطور که ذکر شد، در جریان تقویت‌های مثبت یا منفی که فرد از طرف منابع بیرونی دریافت می‌کند شکل می‌گیرد. تقویت استفاده از محرک‌هایی است که وجود یا عدم وجود آنها امکان وقوع رفتار را افزایش یا کاهش می‌دهد. تقویت‌کننده‌ها یا محسوس و یا غیرمحسوس هستند. وقتی تقویت‌کننده‌ها دریافت شوند، به عنوان پاداش‌های خارجی شناخته می‌شوند (شهان، هرینگ و کمپل، ۲۰۱۸). به احتمال زیاد ورزشکاران به منظور دریافت هر دو نوع پاداش درونی و بیرونی به ورزش می‌پردازند. میزان اهمیتی که هر ورزشکار به یکی از این دو عامل می‌دهد، متفاوت است. این تفاوت‌های فردی را مربی باید به ورزشکاران بشناسد.

طبق نتایج این پژوهش هویت ورزشی با میانجی‌گری انگیزش پیشرفت بر عملکرد ورزشی نوجوانان اثر غیرمستقیم دارد. این نتایج با یافته‌های رادک و همکاران، (۲۰۲۰)؛ اسکات، بورگز و جکسون (۲۰۱۸)؛ بریگز و همکاران (۲۰۱۷)؛ گوکس و همکاران (۲۰۱۷)؛ و لی، کانگ و کیم (۲۰۱۷) همسو است. هویت طبق نظریه‌های جامعه‌شناسی و روانشناسی اجتماعی، در حقیقت چیرستی اجتماعی افراد را تعریف می‌نماید. این چیرستی کیفیتی پویا و اکتسابی داشته و طی روابط اجتماعی متقابل مختلفی که افراد تجربه می‌کنند، شکل می‌گیرد. مطابق با نظریه‌های جامعه‌شناختی، هویت ماهیتی پایدار و ثابت نداشته و در طول زمان شکل گرفته و متحول می‌شود. هویت در جوامع معاصر نه موجودیتی ثابت، که برعکس ماهیتی دائم در حال شدن دارد. اما در حالت کلی و به‌ویژه در نظام‌های اجتماعی مدرن (در مقایسه با نظام‌های پست‌مدرن) نظریات کنش متقابل نمادین در رابطه با بحث هویت، از توان تحلیلی به نسبت بالاتری برخوردار هستند (اسکات، بورگز و جکسون، ۲۰۱۸). "خود" و "هویت" در این نظریات از طریق بر هم کنش فرد و دیگران در یک پروسه پویا در نظر گرفته می‌شود و در واقع به عنوان انعکاسی از هویت ویژه هر فرد طی روابط متقابل با دیگران ساخته می‌شود. در رابطه با میزان اعتماد

به نفس نیز نتیجه‌گیری مشابهی مبنی بر این که سطوح عملکردی بالاتر از اعتماد به نفس بیشتری برخوردار هستند به دست آمد که طبیعتاً منشا چنین اعتماد به نفس بالاتر می‌تواند مرتبط به موفقیت‌هایی باشد که در میداین مهمتر ورزشی به دست آمده‌اند. در نهایت در رابطه با این سوال که کدام گروه از ورزشکاران به گروه ورزشی خود تعلق خاطر بیشتری دارند، در ابتدا چنین به نظر می‌رسید که با افزایش سطح عملکرد ورزشی، فرد از استقلال عمل بیشتری برخوردار شده و کمتر به گروه و تیم خود وابسته باشد. داده‌های پژوهش نتایجی کاملاً بر عکس را نشان داده و نمایان ساخت که ورزشکاران سطوح بالاتر، در مقایسه با سطوح پایین‌تر از خود تعلق گروهی بیشتری به هم تیمی‌ها و هم‌گروه‌های خودشان دارند استامتیس و همکاران (۲۰۲۱). ورزشکاران به اندازه‌ای که حرفه‌ای‌تر شده و در سطوح بالاتری فعالیت می‌نمایند، به همان اندازه با ارزش‌های اجتماعی مقبول جامعه سازگارتر شده و از هویتی اجتماعی‌تر برخوردار می‌گردند. این بدان معناست که این قبیل ورزشکاران انتظارات دیگران را به خوبی دریافته و جهت حفظ احترام خود و ایشان، خود را ملزم به رعایت قوانین و قواعد اجتماعی و ارزش‌های حاکم بر آن می‌بینند درحالی که ورزشکاران سطوح پایین‌تر به واسطه گمنامی‌شان، با چنین انتظارات الزام‌آوری مواجه نیستند و در نتیجه به راحتی می‌توانند در مورد کاراکترهای شخصی خود پافشاری نمایند. از طرفی برای انگیزش می‌توان دو منبع داخلی و خارجی در نظر گرفت. ورزشکارانی که به صورت درونی انگیزه می‌شوند کوشی درونی برای رشد و کسب قابلیت از خود نشان می‌دهند. خودسازمانی، ماهر شدن، افزایش توانایی‌های فردی و نیل به موفقیت از اهداف ورزشکارانی است که به صورت درونی انگیزه می‌شوند (کول و همکاران، ۲۰۱۷).

در ورزش نیز افرادی که به خاطر علاقه درونی به فعالیت ورزشی می‌پردازند، جزو این دسته از افراد هستند. آنها برای ارضا تمایل و احساس غرور درونی، ورزش می‌کنند (فاستر و هامل، ۲۰۱۷). این تمایل آنها را به صرف بیشترین میزان تلاش و تکاپو، حتی در شرایط فقدان مشوقان، تماشاچیان و ارزشیابان یا تحلیل‌گران ورزشی و می‌دارد. انگیزش خارجی یا بیرونی همانطور که ذکر شد، در جریان تقویت‌های مثبت یا منفی که فرد از طرف منابع بیرونی دریافت می‌کند شکل می‌گیرد. تقویت استفاده از محرک‌هایی است که وجود یا عدم وجود آنها امکان وقوع رفتار را افزایش یا کاهش می‌دهد گائو و همکاران (۲۰۲۱). تقویت‌کننده‌ها یا محسوس و یا غیرمحسوس هستند. وقتی تقویت‌کننده‌ها دریافت شوند، به عنوان پاداش‌های خارجی شناخته می‌شوند. به احتمال زیاد ورزشکاران به منظور دریافت هر دو نوع پاداش درونی و بیرونی به ورزش می‌پردازند. میزان اهمیتی که هر ورزشکار به یکی از این دو عامل می‌دهد، متفاوت است. این تفاوت‌های فردی را مربی باید به ورزشکاران بشناسد.

با توجه به نتایج تحقیق حاضر پیشنهاد می‌شود با کمک به نوجوانان ورزشکار در شناخت هویت خود و مشخص نمودن نقاط قوت و ضعف تیپ شخصیتی آنها با توجه به دوره‌ها در مدارس، همزمان با ورزش جسمانی بررسی ابعاد روانشناختی توسط افراد متخصص نیز توصیه می‌گردد.

• نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج این تحقیق می‌توان بیان داشت که به طور کلی نوجوانان ورزشکار به اندازه‌ای که حرفه‌ای‌تر شده و در سطوح بالاتری فعالیت می‌نمایند، به همان اندازه با ارزش‌های اجتماعی مقبول جامعه سازگارتر شده و از هویتی اجتماعی‌تر برخوردار می‌گردند. این بدان معناست که این قبیل ورزشکاران انتظارات دیگران را به خوبی دریافته و جهت حفظ احترام خود و ایشان، خود را ملزم به رعایت قوانین و قواعد اجتماعی و ارزش‌های حاکم بر آن می‌بینند. درحالی که ورزشکاران سطوح پایین‌تر به واسطه گمنامی‌شان، با چنین انتظارات الزام‌آوری مواجه نیستند و در نتیجه به راحتی می‌توانند در مورد ویژگی‌های شخصی این گونه افراد با تمرکز بر نقاط ضعف آنها تغییراتی مثبت ایجاد نمود.

• تشکر و قدردانی

از تمامی نوجوانان ورزشکاری که در انجام این تحقیق ما را یاری نمودند و همچنین از دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرگز به خاطر مساعدت‌های لازم در انجام این پژوهش کمال تشکر را داریم.

- Brown, C., Johnstone, M., & Ross, N. (2021). Repositioning social work practice in mental health in Nova Scotia., 72, 43-51.
- McCabe, T., Peirce, N., Gorczynski, P., & Heron, N. (2021). Narrative review of mental illness in cricket with recommendations for mental health support. *BMJ Open Sport & Exercise Medicine*, 7(1), e000910.
- Stamatis, A., Grandjean, P., Morgan, G., Padgett, R. N., Cowden, R., & Koutakis, P. (2020). Developing and training mental toughness in sport: a systematic review and meta-analysis of observational studies and pre-test and post-test experiments. *BMJ open sport & exercise medicine*, 6(1), e000747.
- Foster, S. J., & Huml, M. R. (2017). The relationship between athletic identity and academic major chosen by student-athletes. *International Journal of Exercise Science*, 10(6), 915.
- Rizvandi, A., Taghipour Gharbi, M., Esmaili, M., & Ashraf Ganjooee, F. (2019). The evaluation of performance indicators of coaches in football development. *Journal of Humanities Insights*, 3(04), 246-252.
- Parker, P. C., Perry, R. P., Hamm, J. M., Chipperfield, J. G., Pekrun, R., Dryden, R. P., ... & Tze, V. M. (2021). A motivation perspective on achievement appraisals, emotions, and performance in an online learning environment. *International Journal of Educational Research*, 108, 101772.
- Lachman, M. E., Lipsitz, L., Lubben, J., Castaneda-Sceppa, C., & Jette, A. M. (2018). When adults don't exercise: Behavioral strategies to increase physical activity in sedentary middle-aged and older adults. *Innovation in aging*, 2(1), igy007.
- Gustafsson, H., Martinent, G., Isoard-Gautheur, S., Hassmén, P., & Guillet-Descas, E. (2018). Performance based self-esteem and athlete-identity in athlete burnout: A person-centered approach. *Psychology of Sport and Exercise*, 38, 56-60.
- Keegan, R., Spray, C., Harwood, C., & Lavalley, D. (2011). From 'motivational climate' to 'motivational atmosphere': A review of research examining the social and environmental influences on athlete motivation in sport.
- Crewther, B. T., Carruthers, J., Kilduff, L. P., Sanctuary, C. E., & Cook, C. J. (2016). Temporal associations between individual changes in hormones, training motivation and physical performance in elite and non-elite trained men. *Biology of sport*, 33(3), 215.
- Wang, S., Wang, J., Li, J., & Yang, F. (2020). Do motivations contribute to local residents' engagement in pro-environmental behaviors? Resident-destination relationship and pro-environmental climate perspective. *Journal of Sustainable Tourism*, 28(6), 834-852.
- Radke, H. R., Kutlaca, M., Siem, B., Wright, S. C., & Becker, J. C. (2020). Beyond allyship: Motivations for advantaged group members to engage in action for disadvantaged groups. *Personality and Social Psychology Review*, 24(4), 291-315.
- Neubaum, G., Cargnino, M., Winter, S., & Dvir-Gvirsman, S. (2021). "You're still worth it": The moral and relational context of politically motivated unfriending decisions in online networks. *Plos one*, 16(1), e0243049.
- Lee, K., Kang, S., & Kim, I. (2017). Relationships among stress, burnout, athletic identity, and athlete satisfaction in students at Korea's physical education high schools: Validating differences between pathways according to ego resilience. *Psychological reports*, 120(4), 585-608.
- Martin, L. J., Balderson, D., Hawkins, M., Wilson, K., & Bruner, M. W. (2018). The influence of social identity on self-worth, commitment, and effort in school-based youth sport. *Journal of Sports Sciences*, 36(3), 326-332.
- Chang, W. H., Wu, C. H., Kuo, C. C., & Chen, L. H. (2018). The role of athletic identity in the development of athlete burnout: The moderating role of psychological flexibility. *Psychology of Sport and Exercise*, 39, 45-51.
- Simien, E. M., Arinze, N., & McGarry, J. (2019). A Portrait of Marginality in Sport and Education: Toward a Theory of Intersectionality and Raced-Gendered Experiences for Black Female College Athletes. *Journal of Women, Politics & Policy*, 40(3), 409-427.
- Manuoğlu, E., & Uysal, A. (2020). Motivation for different Facebook activities and well-being: A daily experience sampling study. *Psychology of Popular Media*, 9(4), 456.
- Schmid, M. J., Conzelmann, A., & Zuber, C. (2021). Patterns of achievement-motivated behavior and performance as predictors for future success in rowing: A person-oriented study. *International journal of sports science & coaching*, 16(1), 101-109.
- Patel, S. (2021). Gaps in the protection of athletes' gender rights in sport—a regulatory riddle. *The International Sports Law Journal*, 1-19.
- Květon, P., Jelínek, M., & Burešová, I. (2021). The role of perfectionism in predicting athlete burnout, training distress, and sports performance: A short-term and long-term longitudinal perspective. *Journal of Sports Sciences*, 1-11.
- Lorenz, T., Weiss, A., & Hirche, S. (2016). Synchrony and reciprocity: Key mechanisms for social companion robots in therapy and care. *International Journal of Social Robotics*, 8(1), 125-143.
- Sheehan, R. B., Herring, M. P., & Campbell, M. J. (2018). Longitudinal relations of mental health and motivation among elite student-athletes across a condensed season: Plausible influence of academic and athletic schedule. *Psychology of Sport and Exercise*, 37, 146-152.
- Geukes, K., Harvey, J. T., Trezise, A., & Mesagno, C. (2017). Personality and performance in real-world competitions: Testing trait activation of fear of negative evaluation, dispositional reinvestment, and athletic identity in the field. *Psychology of Sport and Exercise*, 30, 101-109.
- Kuhl, J., Quirin, M., & Koole, S. L. (2020). The functional architecture of human motivation: Personality systems interactions theory. *Advances in motivation science*, 7.

- Kim, M., Do Kim, Y., & Lee, H. W. (2020). It is time to consider athletes' well-being and performance satisfaction: The roles of authentic leadership and psychological capital. *Sport Management Review*, 23(5), 964-977.
- Guo, L., Liang, W., Baker, J. S., & Mao, Z. X. (2021). Perceived Motivational Climates and Doping Intention in Adolescent Athletes: The Mediating Role of Moral Disengagement and Sportspersonship. *Frontiers in Psychology*, 12, 942.
- Hooman, H. A., Gangi, K., & Omidifar, A. (2013). The meta-analysis of the effectiveness of life skills training on mental health, 39-50. (Persian)
- Aghahasan noosh abadi, Z., Zarei, A., Nikaein, Z. (2015). The relationship between competitive trait anxiety with sport performance of disabled female athletes in certain individual sports in Tehran. *Scientific Journal of Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 2(3), 41-52. (Persian)
- Farhoush, M., Ahmadi, M. (2013). The relationship of thinking styles and learning strategies with achievement motivation. 9(35), 297-306. (Persian)
- Keshavarz, L., Farahani, A., Najdsamiei, M. (2014). The relationship between the leadership style of coaches and the Sporting identity of elite women Handball players of Iran. *Scientific Journal of Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 1(4), 69-78. (Persian)